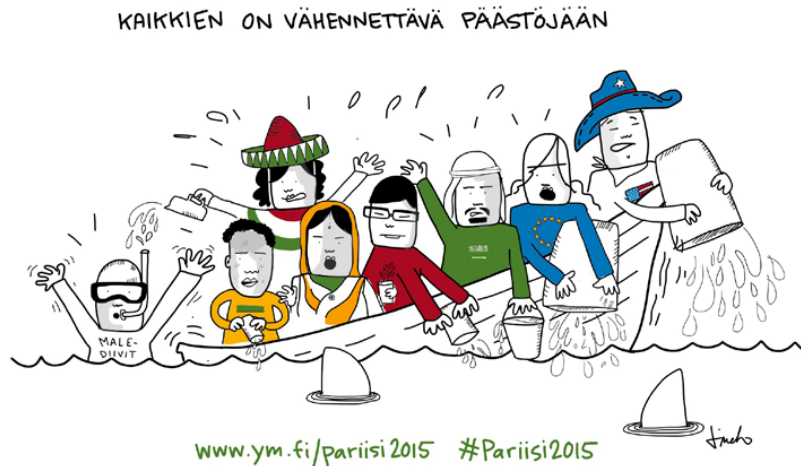

PARIISSA ON TARKOITUS SAADA AIKAAN KANSAINVÄLINEN SOPIMUS, JONKA NOJALLA MAAILMAN MAAT VÄHENTÄVÄT MERKITTÄVÄSTI KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖJÄÄN. PÄÄSTÖVÄHENNYKSIÄ TARVITAAN, JOTTA TAVOITE MAAPALLON KESKILÄMPÖTILAN NOUSUN RAJAAMISESTA ENINTÄÄN KAHTEEN ASTEESEEN PYSYISI MAHDOLLISENA. SOPIMUKSEN ON TARKOITUS TULLA VOIMAAN VUONNA 2020.

Uutta ilmastopimusta rakennetaan maiden omista lähtökohdista käsin. Käytännössä se tarkoittaa, että kukin maa mm. ilmoittaa, millaisiin päästövähennyksiin ne voivat sitoutua vuoden 2020 jälkeen. Jo noin kolme neljäsosaa maista on antanut tämän ns. aiotun kansallisen panoksen (intended nationally determined contribution, INDC)tämän vuoden aikana.

Sopimusneuvotteluissa pyritään sopimaan seuraavista keskeisistä kysymyksistä:

Pitkän aikavälin päästövähennystavoite

YK:n ilmastopimukseen liittyneet maat sopivat vuonna 2010 tavoitteeksi rajoittaa maapallon keskilämpötilan nousu kahteen asteeseen verrattuna esiteolliseen aikaan. Osa maista on sitä mieltä, että kahden asteen tavoite ei kuitenkaan ole riittävä ja että Pariisissa tavoitteeksi tulisi asettaa maapallon keskilämpötilan nousu rajaaminen puoleentoista asteeseen verrattuna esiteolliseen aikaan.

Pariisissa pyritään tarkentamaan, miten tällaiset tavoitteet saavutetaan. Pitkän aikavälin päästövähennystavoitteeksi on neuvotteluissa esitetty erilaisia vaihtoehtoja. Pariisin sopimuksen uusimmassa luonnoksessa tavoitteeksi ehdotetaan esimerkiksi, että vuoteen 2050 mennessä kasvihuonekaasupäästöjä vähennettäisiin 40-70% tai 70-95% vuoden 2010 tasoon verrattuna.

Pitkän aikavälin päästövähennystavoite auttaisi tulevaisuudessa arvioimaan sitä, vähentävätkö maat riittävästi kasvihuonekaasupäästöjään. Monet maat korostavat, että tavoitetta määriteltäessä pitää ottaa huomioon hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin IPCC:n uusimmat arviot.

Kehittyvien ja teollisuusmaiden vastuunjako

Tähän saakka kansainvälisessä ilmastopolitiikassa maita on kohdeltu eri tavalla sen perusteella, kuuluvatko ne kehittyneisiin teollisuusmaihin (YK:n 1992 ilmastopimoksen ns. Annex I -maat) vai kehittyviin maihin. Esimerkiksi Kioton pöytäkirjassa sitovat päästövähennykset koskevat vain pöytäkirjan ratifioineita Annex I -maita. Kehittyville maille päästövähennystoimet ovat vapaaehtoisia.

Nyt neuvotteluissa pyritään sopimukseen, jossa kaikki maat sitoutuisivat päästövähennyksiin. Samalla on löydettävä yhteisymmärrys siitä, mikä on tarvittavien ilmastotoimien oikeudenmukainen vastuunjako eri maiden välillä.

Maiden jaon tiukkaa säilyttämistä Annex I ja non-Annex I -maihin kutsutaan "palomuuriksi". Palomuurin säilyttämistä kannattavat maat korostavat, että kehittyneiden maiden tulee kantaa päävastuu ilmastomuutoksen torjumisesta ja siksi myös pitkän aikavälin päästöjen vähennystavoitteen pitäisi koskea vain teollisuusmaita.

Teollisuusmaat kuitenkin korostavat, että nykyään tietyt non-Annex I -maat vastaavat suuresta osasta maailman kasvihuonekaasupäästöistä (mm. Kiina noin 23 prosentista, Intia noin 5,5 prosentista ja Indonesia noin 1,5 prosentista). Ilman niiden osallistumista päästövähennystalokoiisiin on globaaleja kasvihuonekaasupäästöjä jopa mahdotonta saada laskuun. Lisäksi monet non-Annex I -maat ovat nykyään jo hyvin vauraita (esim. Qatar, Singapore, Etelä-Korea ja Saudi-Arabia).

ILMASTONMUUTOS MAKSAA ENEMMÄN
KUIN SEN HILLITSEMINEN

www.ym.fi/pariisi2015 #Pariisi2015

ILMASTOTOIMIEN RAHOITUS JA MUU TUKI

YKSI KESKEISIMMISTÄ NEUVOTTELUKYSYMYKSISTÄ ON ILMASTOTOIMIEN RAHOITUS. ILMASTORAHOITUKSELLA TUETAAN KAIKKEIN HAAVOITTUVIMMSSA ASEMASSA OLEVIA MAITA SEKÄ INVESTOINTIVIRTOJEN OHJAUTUMISTA KEHITTYVISSÄ MAISSA MATALAHILISEEN JA VÄHÄPÄÄSTÖISEEN TALOUTEEN SIIRTYMISEEN.

Riittävä taloudellinen tuki päästöjen vähentämiseen ja ilmastomuutokseen sopeutumiseen on kehittyvien maiden keskeinen neuvotteleva vaatimus. Ne tavoittelevat kehittyneille maille numeerista ilmastorahoitustavoitetta ja siten varmuutta julkisen ilmastorahoituksen jatkumisesta vuoden 2020 jälkeen.

Tavoitteen taustalla on erityisesti Cancúnin ilmastokokouksen (2010) päätös, jonka mukaan teollisuusmaiden tavoitteena on saada teollisuus- ja kehitysmaiden yksityisestä ja julkisesta rahoituksesta sekä ns. innovatiivisista rahoituslähteistä 100 miljardin Yhdysvaltain dollarin vuotuinen rahoitusvirta vuoteen 2020 mennessä kehitysmaiden ilmastotoimiin. Lokakuussa julkaistun OECD:n ja Climate Policy Initiativen selvityksen mukaan teollisuusmaiden arvioidaan mobilisoiden julkista ja yksityistä rahoitusta 52 miljardia Yhdysvaltain dollaria vuonna 2013 ja 62 miljardia vuonna 2014.

Monet teollisuusmaat ovat kuitenkin korostaneet, että kansalliset perustuslait ja budjettisäännöt rajoittavat mahdollisuuksia sitoutua kansainvälisessä sopimuksessa maakohtaisiin pitkän tai keskipitkän aikavälin numeerisiin rahoitustavoitteisiin.

Mailla on erilaisia näkemyksiä myös yksityisten rahoituslähteiden (esim. infrastruktuuri- ja energiasektorin yksityiset investoinnit) roolista osana ilmastorahoitusta. Teollisuusmaat korostavat, että ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan myös yksityistä sektoria, koska pelkkä julkinen rahoitus valtioiden kassoista on riittämätöntä.

Lisäksi erimielisyyttä aiheuttaa se, onko ilmastorahoituksessa kyse vain siitä, että kehittyneet maat rahoittavat kehittyviä maita, vai myös siitä, että osa kehittyvistä maista voisi rahoittaa kaikkein köyhimpiä kehittyviä maita näiden ilmastotoimissa sekä ottaa enemmän vastuuta omista ilmastotoimistaan.

Raha ei kuitenkaan ole ainoa tapa, miten tukea tarvitsevia maita autetaan niiden ilmastotoimissa. Apu voi olla myös maiden teknologisen osaamisen tukemista ja neuvontaa, jota tarjoavat erilaiset instituutiot

kuten YK:n uusi teknologiakeskus (CTCN). Neuvotteluissa on sovittava siitä, miten näiden instituutioiden toiminta otetaan osaksi uutta sopimusta. Kehittyvät maat vaativat, että myös niiden toimintavalmiuksia on tuettava ja kehitettävä, jotta ne voisivat osallistua päästötalokoiisiin ja sopeutua ilmastomuutokseen aiheuttamiin negatiivisiin seurauksiin.

Ilmastomuutokseen sopeutuminen

Neuvotteluosapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että sopeutuminen on tärkeä elementti uudessa sopimuksessa. Sopimuksen tulisi kannustaa maita parantamaan kykyään sietää ilmastomuutoksen riskejä ja sopeutua ilmastomuutoksen seurauksiin. Mailla on kuitenkin erilaisia näkemyksiä siitä, miten sopeutuminen huomioidaan uudessa sopimuksessa. Erilaisia näkemyksiä on mm. siitä, tulisiko maiden sopeutumistoimia seurata kansainvälisellä tasolla, tulisiko sopeutumistoimille määritellä pitkän aikavälin maailmanlaajuisen tavoite ja tulisiko tähän kytkeä ilmastorahoituksen riittävyyden arviointi.

Tietyt kehittyvät maat haluavat, että Pariisin sopimuksessa maiden toimet ilmastomuutoksen negatiivisiin vaikutuksiin sopeutumiseksi olisivat samanarvoisia päästövähennystoimien kanssa, jotta sopeutumiselle tunnustettaisiin poliittisesti hillinnän kanssa vastaava asema.

Vaikka kaikkien maiden on välttämätöntä sopeutua ilmastomuutokseen, teollisuusmaiden näkemyksen mukaan Pariisin sopimuksen keskeisin tavoite on kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen. Vain päästöjen vähentäminen estää pahimmat mahdolliset seuraukset. Sopeutuminen on myös luonteeltaan hillintää enemmän kansallista ja paikkasidonnaista. Lisäksi teollisuusmaat korostavat, että monet olemassa olevat instituutiot, kuten Maailmanpankki ja YK:n kehitysohjelma (UNDP) tukevat jo erilaisia kansallisia sopeutumistoimia ja on tärkeää, että uudella sopimuksella ei luoda niiden kanssa päällekkäisiä rakenteita ja työtä.

Päästöjen ja tuen laskenta ja raportointi

Neuvotteluissa on tarkoitus sopia nykyisen käytännön pohjalta päästöjen ja ilmastotoimien tuen seurannasta.

Jotta maiden kasvihuonekaasupäästöjen määrä ja niiden kehitys ovat seurattavissa ja vertailukelpoisia, maiden on seurattava päästöjään ja raportoitava niistä yhdenmukaisesti ja säännöllisesti kansainväliselle yhteisölle. Yhdenmukaisten laskentamenetelmien ja raportointisääntöjen avulla saatuja tietoja maiden yhteenlasketuista päästömääristä ja niiden kehityksestä on mahdollista verrata sovittuun pitkän aikavälin tavoitteeseen.

Kehittyvät maat taas painottavat tukitoimien riittävää raportointia, jotta niiden edistymistä voidaan arvioida.

Lisäksi pyritään sopimaan säännöt raportoitujen tietojen tarkastuksille. Niiden avulla voidaan varmistaa, että ilmoitetut tiedot pitävät paikkansa, päästövähennykset ovat todellisia eikä tiettyä päästövähennystä käytetä moneen kertaan.

Nykyisin päästöjen raportointisäännöt velvoittavat eri tavalla teollisuusmaita ja kehittyviä maita, sillä teollisuusmailla on paremmat

Neuvotteluissa tulee päättää otetaanko REDD+ alla toteutettavat metsänsuojelutoimet osaksi uutta sopimusta.

Kansainväliset markkinamekanismit päästövähennystavoitteiden saavuttamiseksi

Neuvotteluissa on tarkoitus sopia yleisellä tasolla myös siitä, voidaan-ko maiden muualla kuin omassa kotimaassaan tekemät päästövähennystoimet laskea mukaan niiden päästöjen vähentämistä koskeviin toimiin.

Tällä hetkellä Kioton pöytäkirjassa on sovittu tällaisista kansainvälisistä yhteistyötavoista, Kioton mekanismeista, joita ovat puhtaan kehityksen mekanismi (CDM) ja yhteistoteutus (JI). Ne eivät kuitenkaan siirry automaattisesti uuteen ilmastosopimukseen.

Osa maista on kannattanut sitä, että Pariisissa sovittaisiin nykyisen toimintatavan pohjalta vähintään kansainvälisen yhteistyön avulla tehtävien päästövähennysten laskentasäännöistä. Jotkut maat ovat kuitenkin olleet sitä mieltä, että tällaisia ns. joustomahdollisuuksia ei tule ottaa mukaan uuteen sopimukseen.

Kansalliset panokset ja sopimukseen liittyminen jälkikäteen

Pariisin sopimusta varten maat ovat antaneet aiottuja kansallisia panoksia (INDC), eli lupauksia siitä, millaisia ilmastotoimia ne aikovat tehdä vuoden 2020 jälkeen. EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteinen INDC annettiin 6.3.2015. Kuitenkin käytännössä maat voivat ilmoittaa konttribuutioitaan vielä Pariisin kokouksen aikana tai sen jälkeen.

Ilmastosopimuksen sihteeristö UNFCCC on julkaissut kaikki sitoumukset verkkosivuillaan sitä mukaa, kun niitä on annettu. Marraskuun alkuun mennessä noin kolme neljäsosaa maista oli antanut panoksensa. Näiden maiden osuus maailmanlaajuisista päästöistä on yli 90 prosenttia. UNFCCC julkaisi yhteenvedon syyskuun loppuun mennessä annettujen sitoumusten vaikuttavuudesta 30. lokakuuta. Yhteenvedon mukaan lupausten toteuttaminen vähentäisi selvästi kasvihuonekaasupäästöjä verrattuna tilanteeseen, jossa nykymenoa jatketaan. Lupaukset eivät kuitenkaan riitä rajoittamaan maapallon keskilämpötilan lämpenemistä alle kahteen asteeseen.

Neuvotteluissa on myös tarkoitus sopia siitä, miten Pariisin kokouksen tai jopa vasta sopimuksen voimaantulon jälkeen voi liittyä sopimukseen ja miten maiden INDC:t otetaan mukaan.

ILMASTONEUVOTTELUISSA VAIKEA KYSYMYS ON OIKEUDENMUKAINEN VASTUUNJAKO ERI MAIDEN VÄLILLÄ: PAINOTETAANKO ESIMERKIKSI SITÄ, MITKÄ MAAT OVAT AIEMMIN OLLEET SUURIA PÄÄSTÄJIÄ, MITKÄ OVAT SELLAISIA TÄLLÄ HETKELLÄ TAI ENNUSTEIDEN MUKAAN TULEVAISUUDESSA.

---

valmiudet seurata ja raportoida päästöjä ja ilmastotoimia yksityiskohdittaisesti. Teollisuusmaat tavoittelevat yhdenmukaisia mutta maiden valmiuksien mukaan joustavia raportointisääntöjä kaikille pidemmällä aikavälillä.

Trooppisen metsäkadon vähentäminen

Metsien häviäminen ja niiden tilan heikkeneminen etenkin tropiikissa aiheuttavat vuosittain yli 10 % globaaleista kasvihuonekaasupäästöistä. Metsäkadon pysäyttäminen on tunnistettu nopeaksi ja tehokkaaksi keinoksi, jolla kehittyvät maat voivat osallistua globaaleihin päästövähennystalkoisiin. Trooppisen metsäkadon hillitsemiseksi ja metsien tilan heikkenemisen torjumiseksi on ilmastoneuvotteluissa kehitetty ns. REDD+ -mekanismi (Reducing emissions from deforestation and forest degradation in developing countries), jonka avulla kehitysmailla tulisi maksaa korvaus metsien säilyttämisestä.

SOPIMUKSEN POHJAKSI KUKIN MAA ILMOITTAÄ, MILLAISIIÄ PÄÄSTÖVÄHENNYKSIIN NE VOIVAT SITOUTUA VUODEN 2020 JÄLKEEN. NÄITÄ TIETOJA ODOTETAAN ENNEN PARIISIN KOKOUSTA. 1.11. MENNESSÄ YK TEKEE YHTEENVEDON ILMOITUKSISTA, JOLLOIN TIEDÄMME PAREMMIN, OVATKO VÄHENNYKSET RIITTÄVIÄ ILMASTONMUUTOKSEN HILLITSEMISEKSI.

Sitoumusten tarkistaminen

Vuoden 2015 aikana uutta sopimusta varten annetuissa aiotuissa kansallisissa panoksissa maat ovat ilmoittaneet millaisia päästövähennyksiä ne tavoittelevat esimerkiksi vuoteen 2025 tai 2030 mennessä. Jos sopimuksesta tulee pitkäikäinen, pitää sopia myös siitä, miten uusia päästövähennyslupauksia annetaan nyt ilmoitettujen tavoitevuosien jälkeiselle ajalle.

EU:n ja monien muiden maiden näkemyksen mukaan sopimukseen annetut sitoumukset ja päästövähennyslupausten yhteenlaskettu tilanne tulisi käydä läpi viiden vuoden välein. Tässä yhteydessä tehtävien mahdollisten päästöjen vähentämistä koskevien uusien sitoumuksien tulisi olla aina aiempia kunnianhimoisempia.

Jotkut maat ovat sitä mieltä, että sitoumusten uudistamisen tulisi koskea kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi myös ilmastotoimien tukemista sekä ilmastomuutoksen sopeutumiseen liittyviä toimia.

Sopimuksen voimaantulo, velvoittavuus ja oikeudellinen muoto

Vaikka yleinen tavoite on, että sopimus tulisi voimaan vuonna 2020, halutaan neuvotteluissa varmistaa myös se, että suurimmat päästäjät ovat mukana sopimuksessa. Sopimuksen voimaantulolle onkin haluttu ehtoja, jotka koskisivat esimerkiksi siihen liittyneiden maiden lukumäärää tai maiden kasvihuonekaasujen yhteenlaskettua määrää.

Durbanin osapuolokokouksessa vuonna 2012 sovittiin, että neuvottelujen tavoitteena on aikaan- saada ilmastopimuksen alaisuudessa kaikkiin osapuoliin sovellettava pöytäkirja, muu oikeudellinen instrumentti tai sovittu lopputulos jolla on oikeudellista vaikutusta. Tämä tavoite mahdollistaa useita erilaisia ja maita eri tavoin sitovia oikeudellisia järjestelyjä.

Keskeinen ratkaistava kysymys on se, ovatko maiden ilmoitukset kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä kansainvälisellä tasolla sitovia vai sitovatko ne vain kansallisesti. Tietyt maat haluavat oikeudellisesti sitoviksi vain sopimuksen toimintaan liittyvät osat sekä veloitteen siitä, että maalla tulee ylipäätään olla päästövähennystavoite, jotta se voi olla mukana sopimuksessa.

Monet teollisuusmaat, mukaan lukien EU ovat myös korostaneet, että kaikkien sopimuksessa mukana olevien maiden tulee olla sitoutuneita vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään. Tämä olisi ehto sopimukseen liittymiselle ja mukanaololle.

***

Sen lisäksi, että neuvotteluissa tulee sopia sisällöllisesti kaikista edellä mainituista asioista, on neuvotteluissa sovittava myös siitä, mitkä määräykset ovat sellaisia, että ne tulee sisällyttää Pariisin sopimukseen ja mitkä ovat sopimuksen pääasioita täydentäviä ja sopimuksen toteuttamiseen liittyviä yksityiskohtia, joista voidaan päättää Pariisissa tai vasta myöhemmin erillisillä ns. osapuolokokouksen päätöksillä.